

УДК

Н. Габрусєва, А.Довгань д.філос.н., проф, В. Лобас к.філос.н., проф., В. Ніконенко к. філос. н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**КОМПЕНДИУМ КОЛІЗІЙ ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКИ АСПІРАНТІВ НЕГУМАНІТАРНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ І НЕ ТІЛЬКИ НЕГУМАНІТАРНИХ**

N. Gabrusyeva, V. Lobas Ph.D, Assoc. Prof., V. Nikonenko Ph.D, Assoc. Prof., A.Dovhan Dr., Prof.

**COMPENDIUM OF COLLISIONS IN THE FORMATION OF PHILOSOPHICAL
COMPETENCE BY POSTGRADUATES IN NON HUMANITIES FIELDS AND
NOT ONLY NON HUMANITIES**

Своїми міркуваннями ми хочемо привернути увагу науково-педагогічної спільності, а можливо і відповідних чиновників МОНУ до проблем філософської підготовки аспірантів негуманітарних спеціальностей, і не тільки їх.

В цьому аспекті для розгляду проблеми умовно ми виділили кілька колізій.

Колізія перша: - Вся європейська освіта йде в ногу із вимогами часу, тільки в Україні освіта спотикається, збиваючись з цивілізованого ритму за принципом: нехай буде гірше, але не як у Європі. Або «Ми не відаємо, що творимо, чи не хочемо відати».

Прагнення МОН України трансформуватись в європейський освітній простір як домінуюча парадигма реформування вищої освіти в Україні не суперечить європейським освітнім цінностям. Проте, дана парадигма вступає в суперечність із засобами-технологіями наявного реформування. Всесвітня організація ЮНЕСКО визначила науку філософію базовою наукою формування системи відношення «людина-світ» в ситуації розгортання глобалізаційних тенденцій розвитку суспільства. Оскільки філософія визначена головним засобом формування світогляду молодшої людини-студента, то в європейських всесвітньо відомих ВНЗ достатньо велика кількість академічних годин на її вивчення. В цей же час у ВНЗ гуманітарного і негуманітарного профілю України вже зреалізована тенденція максимального зменшення філософських дисциплін в навчальних планах підготовки бакалаврів, ще існуючої підготовки спеціалістів і вже популярної підготовки магістрів. Принципова відкритість дисциплінарного поля філософії на фоні запропонованих для неї формальними коректорами-чиновниками різного рівня унеможливує прояв принципу доповнювальності суцього і належного в розумінні сучасної філософії як практичної сфери наукової активності аспіранта.

Колізія наступна: - (Наш час, «Дорвались і розжились»). Свідчить те, як тішилися «і ці години тепер наші!» - (майже як у Панаса Мирного), з благословення МОН України, «монтажники» із випускаючих кафедр різнопрофільних ВНЗ по всій Україні, (зухвало потираючи руки, здійснюючи освітній «рекет», кромсаючи попередній курс та «віджимаючи» кількість навчальних годин аспірантської підготовки з філософії на користь «профі»). Таким чином збувається "невіковічна" настирна мрія багатьох наших колег, представників негуманітарних спеціальностей, щодо звільнення аспірантів від «гніту» і «засилля» гуманітарного багатства освіти і зокрема т.з. «тоталітарної» філософії.

Технократизму глобалізації непотрібна масова соціальна творчість мільйонів як вільна творчість, бо тоді буде неможливо створювати ефективні механізми управління наростаючою масою звільнених від суспільно-значимої праці молодих і надалі зрілих людей. Тому починає здійснюватись селекція інтелекту в напрямку розгортання

творчих задатків студента, і надалі аспіранта, лише в системі відносин «людина-машина», але в дозованих розмірах і за межами відношення «людина-людина». Безпосереднє застосування такого підходу до ролі філософії унеможливорює, з позицій європейських критеріїв освіти, критичне переосмислення трьох рівнів знання аспіранта: 1-що?, 2-як?, 3-досвід- знання.

Колізія третя: - «Суперечність між офіційно декларованим загальнонародним прагненням знати і оцінити своє минуле і наполегливими спробами не мати в освіті свого минулого в сучасному, майбутньому».

Про це свідчить відсутність тягlosti, спадковості, у формуванні філософської ерудиції аспірантів. Філософія переважно вивчається на молодших курсах, коли у студента ще чітко не сформувалася світоглядна картина буття. В навчальному процесі магістерської підготовки відсутні філософські спецкурси, які ще недавно існували. От і виникає парадоксальна ситуація, коли носій високого наукового ступеню «доктор філософії у галузі...» залишається на рівні філософської зрілості бакалавра 2-го року навчання з «сумнівними рефlekсами і туманною свідомістю» – (за Г.В.Ф.Гегелем). І ми, в наших українських вузах, надаємо мінімальній кількості навчальних годин (типу "Опа", "Опа", "Опа") формування філософської компетентності аспірантів ВАКівський статус з претензією на отримання вченого ступеня "Доктор філософії у галузі....."

Колізія не остання: – Зменшення годин на вивчення філософії аспірантами веде до збіднення їх інтелекту, до гальмування на шляху в оволодінні ними логікою і методологією наукового пошуку, збіднення ерудиції у всіх сферах суспільної діяльності. І, врешті, в оволодінні понятійним апаратом науки, навичками загальнонаукового мислення і високого рівня наукового спілкування, що так важливо для реноме сучасного педагога і науковця.

В навчальних планах аспірантської підготовки з усіх спеціальностей (гуманітарних і негуманітарних) вказується (на словах) визначальна роль філософії . А в практиці навчання така роль зводиться до мінімуму.

Колізія прогнозовано майбутня: Слід констатувати, що в навчальних планах, декларативних заявах укладачів планів аспірантської підготовки з усіх спеціальностей (гуманітарних і не гуманітарних) всіляко підкреслюється визначальна роль філософії в пізнавальній діяльності, а на практиці навчання така роль зводиться до мінімуму. Що далі? «Камо грядеши?».

І останнє. В заголовку і тексті прямо вжито термін «компендіум» - поняття, яке має декілька значень. Головне з них – стислий виклад якоїсь системи знань, прямий шлях освоєння наукової дисципліни (див. Вікіпедію)

Використовується цей термін і в фармакології, як довідник, що сприяє пошуку ефективних шляхів і засобів лікування.

Екстраполюючи, можна прослідкувати два можливих варіанти розв'язання нашої проблеми. З одного боку – і надалі бездумне використання "хірургічного скальпеля", безжальне препарування навчальних планів на збиток та шкоду філософській, отже європейській підготовці аспірантів, що, сподіваємось, ми переконливо засвідчили. З іншого боку – вдумливий колегіальний (враховуючи розмисли викладачів філософії) пошук ефективних шляхів, засобів, методів і скерувань по удосконаленню і збагаченню філософської загальнонаукової, методологічної і культурної ерудиції аспірантів.

Отже, варто призадуматися усім модераторам і модифікаторам освіти щодо обрання єдино вірного шляху її розвитку.